

Norsk Våpeneierforbund

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep

Lillestrøm, 5. mai 2022

HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL ENDRINGER I VÅPENLOVEN OG VÅPENFORSKRIFTEN – GJENNOMFØRING AV FORORDNING (EU) 2021/1423

1. INNLEDNING

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat av 24.02.2022 med forslag til endringer i våpenloven og våpenforskriften tilknyttet gjennomføring av forordning (EU) 2021/1423 og med svarfrist innen 29.05.2022. Det opplyses om at formålet med forslaget er å gjennomføre delegert kommisjonsforordning (EU) 2021/1423 om systematisk utveksling av opplysninger om avslag på søknad om erverv eller innehav av enkelte skytevåpen. Hjemmel for forordningen er angitt å være våpendirektivet (EU) 2021/555 artikkel 18.

Norsk Våpeneierforbund er oppført som høringsinstans og takker for muligheten til å inngi bemerkninger til forslaget. Bemerkningene er utarbeidet i samarbeid med vår juridiske rådgiver på området, Kristensen Berg Advokatfirma DA, som derfor har medsignert på høringsuttalelsen.

2. BETYDNINGEN AV FRAVIKELSE AV REGLENE OM TAUSHETSPLIKT OG SVIKTENDE BEGRUNNELSE FOR Å IMPLEMENTERE (EU) 2021/1423 I NORSK RETT

I henhold til forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 plikter enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om «noens personlige forhold». Det følger av våpenloven § 38 at forvaltningsloven gjelder for våpensaker. Utlevering av opplysninger om avslag på våpensøknad og vedtak om tilbakekall av våpentillatelse etter kommisjonsforordningen er å anse som opplysninger om noens personlige forhold. Slik utlevering derfor være omfattet av taushetsplikten. Det er videre på det rene at ingen av begrensningene i taushetsplikten i § 13 a - § 13 f gjelder for avslag og tilbakekall av våpentillatelse.

Utveksling av opplysninger om avslag og tilbakekall av våpentillatelse vil således utgjøre et brudd på taushetsplikten som gjelder etter det någjeldende regelverket. For å kunne implementere forordning (EU) 2021/1423 i norsk rett er det derfor nødvendig å innta bestemmelser i våpenloven og våpenforskriften som gjør unntak for taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13.

Bestemmelsene om taushetsplikt og de unntak fra denne plikten som er inntatt i forvaltningsloven, er utarbeidet av lovgiver på bakgrunn av grundige avveininger mellom behovet for å beskytte fysiske personers personopplysninger og deres rett til privatlivets fred og det offentlige interesse i å kunne dele opplysningene med andre.

Vern av fysiske personer ved behandling og utveksling av personopplysninger er en grunnleggende rettighet som derfor også er beskyttet etter artikkel 8 nr. 1 i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter og i artikkel 16 nr. 1 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. I punkt 7 i innledningen til Europa-parlamentets og rådets personvernforordning (EU) 2016/679, er det uttalt at:

«Fysiske personer bør ha kontroll over egne personopplysninger. Rettssikkerheten og den praktiske sikkerheten for fysiske personer, markedsdeltakere og offentlige myndigheter bør styrkes.» (vår understrekning)

Norsk Våpeneierforbund har vanskelig for å se hvordan unntaket fra taushetsplikten som er foreslått i høringsnotatet skal kunne ivareta det angitte formålet i personvernforordningen om å styrke rettsikkerheten tilknyttet personopplysninger. Forslaget står tvert imot i motstrid til føringen som er gitt i forordningen og vil innebære en innskrenkning av beskyttelsen som de langvarige og veloverveide reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven er ment å gi den private borger.

Det er i videre grunn til å påpeke at opplysninger om avslag og tilbakekall av våpentillatelse ikke er registrert i våpenregisteret. Grunnen til dette må nødvendigvis være at lovgiver ikke har ansett at slik registrering er påkrevd ut fra sikkerhetshensyn og at dette vil kunne svekke personvernet til våpeneierne. Det er derfor ikke mulig å få utlevert slike opplysninger etter våpenforskriften § 13-4. Når det på nasjonalt nivå er gjort en vurdering av at avslag og tilbakekall ikke skal registreres i våpenregisteret, er det vanskelig å se hvorfor det skulle være behov for å gjennomføre denne type informasjonsutveksling mellom medlemsstatene gjennom bruk av plattformen Internal Market Information System (IMI).

Forslaget om å implementere kommisjonsforordning (EU) 2021/1423 i norsk rett er i punkt 4 i høringsnotatet begrunnet med at:

«Vidare får ikkje forordninga nokre direkte følgjer for den einskilde løyvehavar.»

Dette medfører ikke riktighet. Som angitt i artikkel 1 i (EU) 2021/1423 og artikkel 18 nr. 4 i (EU) 2021/555 er informasjonsutvekslingen gjennom bruk av IMI begrunnet ut fra sikkerhetshensyn og påliteligheten til den angjeldende personen. Det må derfor forutsettes at medlemsstatene vil kunne bruke opplysningene i disfavør av våpeneier som får registrert avslag på våpensøknad eller tilbakekall i IMI. I henhold til artikkel 22 og 23 i forordning (EU) nr. 1024/2012 kan opplysninger som er registrert i IMI benyttes både nasjonalt av en medlemsstat og informasjon kan på nærmere vilkår gis til «third countries».

Dersom registrering av opplysninger etter forordningen ikke hadde hatt noen direkte følger for den enkelte våpeneier, ville det heller ikke ha vært noe behov for å innta spesifikke beskyttelsesregler vedrørende adgang til og behandling av personopplysninger i informasjonssystemet for det indre markedet. Som eksempel kan nevnes artikkel 9 fjerde avsnitt i forordning (EU) nr. 1024/2012. Denne bestemmelsen gir brukere av IMI kun adgang til registrerte opplysninger på «need-to-know» basis.

Det vises også til den registrerte sin rett til henholdsvis innsyn, retting, sletting, begrensning av behandling, underretning, dataportabilitet og til å protestere på mot behandling av personopplysninger samt beskyttelse mot automatisert behandling som er gitt i artikkel 15 – 22 i (EU) 2016/679. Disse beskyttelsesreglene viser med all tydelighet at det åpenbart er uriktig som anført i høringsnotatet, at kommisjonsforordning (EU) 2021/1423 ikke får noen direkte følger for den enkelte våpeneier.

Det faktum at høringsnotatet på denne måten og på et helt avgjørende punkt bygger på en uriktig forutsetning, utgjør i seg selv et tungtveiende argument mot å implementere forordningen som en forskrift i den foreslåtte nye våpenforskriften § 11-14.

Norsk Våpeneierforbund kan ut fra de ovennevnte personvern hensyn og som følge av muligheten for misbruk av opplysningene som er tiltenkt registrert i IMI, ikke stille seg bak forslaget.

2. INNSIGELSER TIL INNHOLDET I (EU) 2021/1423

Det er i punkt 3 i de innledende kommentarene til kommisjonsforordning (EU) 2021/1423 uttalt følgende om hvilke type avgjørelser som skal kunne registreres og utveksles mellom de kompetente myndighetene etter artikkel 18 nr. 4 i direktiv (EU) 2021/555 (dansk oversettelse):

«Forpligtelsen i henhold til artikel 18, stk. 4, i direktiv (EU) 2021/555 med hensyn til afslag på meddelelse af tilladelser skal forstås således, at det omfatter enhver administrativ eller retslig afgørelse truffet af en offentlig myndighed i en medlemsstat, hvis formål eller virkning er at udelukke en person fra at erhverve eller besidde et skydevåben, der er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 9 eller 10 i nævnte direktiv, uanset om det sker efter ansøgning om tilladelse, uanset om det drejer sig om bestemte skydevåben, og uanset om ansøgningen fremsættes specifikt i henhold til nævnte direktiv. F.eks. omfatter forpligtelsen et totalforbud mod en bestemt persons erhvervelse eller besiddelse af skydevåben, uanset om denne person tidligere havde ansøgt om tilladelse. Det omfatter også enhver administrativ eller retslig afgørelse om inddragelse af en eksisterende tilladelse eller afslag på at bekræfte, forny eller forlænge en eksisterende tilladelse. I henhold til artikel 18, stk. 4, i direktiv (EU) 2021/555 skal de kompetente myndigheder udveksle oplysninger om alle disse forskellige typer af afgørelser, forudsat at afgørelsen træffes enten af sikkerhedshensyn eller hensyn vedrørende personens pålidelighed.»

Som det fremgår omfattes enhver administrativ eller rettslig avgjørelse om inndragelse av en eksisterende våpentillatelse eller avslag på å bekrefte, fornye eller forlenge en tillatelse.

Det kan være mange ulike årsaker til at en person får avslag på sin våpensøknad eller det blir truffet vedtak om tilbakekall av våpeneiers våpentillatelse. Som eksempel fra forvaltningspraksis kan nevnes at våpeneiere har fått tilbakekalt sin våpentillatelse kun som følge av at de har glemt å betale medlemskontingent i sitt skytterlag. Slike tilbakekall har normalt vært begrunnet med retningslinjen i punkt 3.8.5 i Politidirektoratets tidligere rundskriv 2009/09. Selv om våpeneier har sørget for å få innbetalt medlemskontingent i ettertid har politidistriktet valgt å fastholde vedtaket om tilbakekall fordi det i rundskrivets punkt 3.8.5 sjette avsnitt er uttalt at dersom det ikke foreligger nærmere angitte særlige forhold, må tilbakekall vurderes «uansett om våpeneieren nå betaler kontingenten».

Et annet eksempel er hvor det er formalfeil i våpensøknaden som medfører avslag.

Våpeneiere har også fått tilbakekalt sitt våpenkort og inndratt sine våpen som følge av at de har mistet førerkortet på grunn av spesielle sykdommer. Selv om førerkortet har blitt tilbakelevert når vedkommende er restituert har tilbakekallet av våpenkortet likevel blitt fastholdt med henvisning til at det etter punkt 3.8.4 i retningslinjene i tidligere rundskriv 2009/09 må gå minst ett år etter at personer som har hatt psykiske problemer blir helt friskmeldt og helt uavhengig av medikamenter til de igjen kan erverve og inneha skytevåpen. Ved tyngre sykdomstilfelle skal karantenetiden i henhold til rundskrivet settes vesentlig lengre enn ett år etter friskmelding.

Disse eksemplene viser at det ofte skal svært lite til for at å få avslag på våpensøknad og at tillatelser kan bli tilbakekalt på et sviktende eller utilstrekkelig grunnlag. Dette skjer til tross for at mindre og unnskyldelige forseelser har blitt reparert av våpeneier eller årsaken til tilbakekallet ikke lenger er til stede.

Som følge av at det i punkt 3 i de innledende kommentarene til (EU) 2021/1423 er angitt at enhver administrativ eller rettslig avgjørelse som har til formål å utelukke en person fra å erverve eller besitte et skytevåpen er omfattet av forordningen, vil selv bagatellmessige forhold som nevnt ovenfor medføre registrering og dermed bli gjenstand for informasjonsutveksling gjennom IMI.

Norsk Våpeneierforbund anser at det ut fra personvern hensyn er svært betenkelig å skulle tillate en slik nærmest ubegrenset og svært vid adgang til å registrere og utveksle informasjon om avslag og tilbakekall av våpentillatelser som bestemt i artiklene i (EU) 2021/1423.

En annen vesentlig svakhet ved (EU) 2021/1423 er at det ikke er inntatt noen bestemmelse i forordningen om plikt til å informere den registrerte om at det er inntatt opplysninger i IMI om vedkommende. I punkt 39 i innledningen til personvernforordningen i (EU) 2016/679 er det bestemt at:

«Enhver behandling av personopplysninger bør være lovlig og rettferdig. For fysiske personer bør det framgå klart og tydelig at personopplysninger om dem samles inn, benyttes, konsulteres eller på annen måte behandles, og i hvilket omfang de behandles eller vil bli behandlet. Prinsippet om åpenhet krever at all informasjon og kommunikasjon i forbindelse med behandling av nevnte personopplysninger er lett tilgjengelig og lettfattelig, og at språket som brukes, er klart og enkelt. Prinsippet gjelder særlig informasjon til de registrerte om identiteten til den behandlingsansvarlige og formålene med behandlingen samt ytterligere informasjon for å sikre en rettferdig og åpen behandling for de berørte fysiske personer samt deres

rett til å få bekreftelse på og bli underrettet om de personopplysninger som gjelder dem, som behandles. Fysiske personer bør gjøres oppmerksomme på risikoer, regler, garantier og rettigheter i forbindelse med behandling av personopplysninger, og på hvilken måte de kan utøve sine rettigheter i forbindelse med nevnte behandling.»

Slik opplysningsplikt følger av artikkel 14 i personvernforordningen og burde etter Norsk Våpeneierforbund sitt syn også fremgå eksplisitt av (EU) 2021/1423. Dersom forvaltningsorganet som har utlevert opplysningene unnlater å informere den behandlingsansvarlige hos IMI om at et avslag på våpensøknad er annullert eller på annen måte er ansett som ugyldig, vil plikten til å fjerne denne endringen etter artikkel 4 i (EU) 2021/1423 ikke bli etterfulgt. En klar bestemmelse i (EU) 2021/1423 med plikt om også å informere den registrerte om registrerte opplysninger, vil sikre at vedkommende selv kan sørge for etterlevelse av forpliktelsen til å rette forholdet overfor den behandlingsansvarlige.

3. AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Som det fremgår av det ovennevnte anser Norsk Våpeneierforbund at begrunnelsen som er gitt i høringsnotatet om at kommisjonsforordning (EU) 2021/1423 ikke får noen direkte følger for den enkelte våpeneier, er klart uriktig. Dette innebærer at forslaget bygger på et sviktende og galt grunnlag.

Norsk Våpeneierforbund kan heller ikke se at det foreligger tilstrekkelig tungtveiende grunner for å skulle fravike grunnleggende rettsikkerhetsgarantier og personvernet gjennom å gjøre unntak fra reglene om taushetsplikt, slik som foreslått inntatt i ny våpenlov §§ 38 og 41 nr. 32 samt i ny våpenforskrift § 11-14.

I tillegg inneholder bestemmelsene i (EU) 2021/1423 svakheter og mangler som nødvendiggjør nasjonale tilpasninger dersom de skal inkorporeres i norsk rett, slik som behovet for klar angivelse av plikten til å informere den registrerte når det inntas opplysninger om avslag og tilbakekall i IMI.

Det er også alt for vid adgang til å registrere opplysninger i IMI. Dette vil medføre at også avslag og tilbakekall av våpentillatelser som bygger på feil eller rent bagatellmessige forhold, vil registreres og bli gjenstand for informasjonsutveksling. Slik ubegrenset adgang til å registrere personlige opplysninger om våpeneiere vil verken være forholdsmessig eller forenelig med gjeldende personvern hensyn på området.

Med vennlig hilsen

Norsk Våpeneierforbund

Kristensen Berg Advokatfirma DA

.....
Are Fosjord
Formann

.....
Bård Amundsen
Advokat